POMALÁ POŠTA #5: KAUZA BATERKÁREŇ: BUDÚ ŠURANY OBEŤOU ZELENÉHO RASTU?

JESEŇ | NOVEMBER 2026

Milé a milí,

dňa 28.10.2026 desiatky občanov obce Šurany a okolia prišli na verejné prerokovanie k otázke stavby baterkárne a jej vplyvu na prírodu. Obyvatelia už vyše dvoch rokov bojujú za ochranu svojej zeme proti tejto gigafabrike, ktorá má vyrábať batérie pre 400 000 elektromobilov Volkswagen ročne. Zatiaľ neúspešne.

Je to totiž boj Dávida proti Goliášovi – veľkému kapitálu vo forme čínsko-slovenskej firmy GIB EnergyX Slovakia a štátu. Pre premiéra Roberta Fica je tento projekt „životne dôležitý pre hospodársky rast a zamestnanosť na Slovensku“. A tak z plánovanej investície 1,2 miliardy štát podporí projekt sumou 214 miliónov eur.

V ukážkovom príklade greenwashingu (viď kniha mesiaca nižšie) má byť táto stavba „najpokročilejšou továrňou na batérie s nulovými emisiami uhlíka“.

Napriek tomu, že ešte stále prebieha posudzovanie vplyvov na životné prostredie, presne pred rokom začali bagre odhŕňať ornicu z plánovanej plochy 540ha, čo predstavuje cca 750 futbalových ihrísk. Ak nedokážeme dať stopku tomuto projektu, následkov bude omnoho viac.

Občianska iniciatíva Chránime si naše tieto následky mapuje. Keďže ide o ťažký chemický priemysel, stovky kamiónov budú pravidelne prevážať až 60 000 ton vysoko toxických a škodlivých látok ročne. Podobne ako pri dátových centrách, o ktorých sme vám písali minulý mesiac, baterkáreň spotrebuje obrovské množstvo vody, elektriny a plynu. Okrem toho bude vytvárať neustály hluk a svetelný smog, deň a noc. Obyvatelia žijúci okolo baterkárne budú teda potenciálne ukrátení o vlastné zdravie, čistú pôdu a vodu, ale aj o pohľad na hviezdnu nočnú oblohu.

Fotka: Facebook Chranime si naše, 2025

Otázka likvidácie toxického odpadu a potenciálneho nedostatku vody nie je momentálne úplne zodpovedaná. Plán investorov vyzerá byť nasledovný: rýchlo všetko postaviť a problémy sa budú riešiť neskôr. Skúsenosti z celého sveta ukazujú, že tie problémy sa budú riešiť verejnými peniazmi podľa logiky *„privatizácia zisku, socializácia strát“*.

Baterkáreň nie je odpoveďou na zmeny klímy, je odpoveďou na saturovaný trh v autopriemysle a klesajúce marže. Zodpovedá logike neustáleho rastu. Trh sa pre cenovú efektívnosť stáva zemožrútom: namiesto využitia jedného zo 600 opustených priemyselných areálov – takzvaných „brownfieldov“ – na Slovensku, bude natrvalo znehodnotená dobrá úrodná zem.

Celý automobilový priemysel je civilizačnou slepou uličkou.

Baterkáreň je stelesnením zásadného rozdielu medzi „zeleným” rastom a nerastom.

Nerastová cesta je cesta vymanenia sa zo závislosti od autopriemyslu. Cesta potravinovej sebestačnosti. Cesta posilnenia lokálnej ekonomiky a decentralizácie ekonomiky tak, aby ľudia neboli cestou do práce závislí od auta. Nie sme *a priori* proti elektromobilom, pokiaľ by súčasne s ich výrobou bola zavedená ambiciózna politika celkovej redukcie počtu áut spolu so zdieľaním ich využitia a rozšírením sietí hromadnej dopravy. Pri takejto politike by baterkáreň takéhoto rozsahu ani nemusela vzniknúť.

Namiesto toho politici pretláčajú čo najviac áut do každej domácnosti, budujú diaľnice, obchvaty, parkoviská atď. Následkom toho je celá krajina krížom-krážom znetvorená, zem vyasfaltovaná. A teraz sa pre ilúziu „udržateľnej“ mobility pridá baterkáreň na už dosť zaťažený účet, ktorý budú musieť budúce pokolenia platiť.

Mentálne uzavretí v škrečkovom kolotoči hospodárskeho rastu sa politici ruka v ruke s kapitalistami snažia ísť stále rýchlejšie. Lenže kolotoč už dávno ide nadľudskou rýchlosťou a necháva bokom čoraz viac ľudí.

nerast na Slovensku

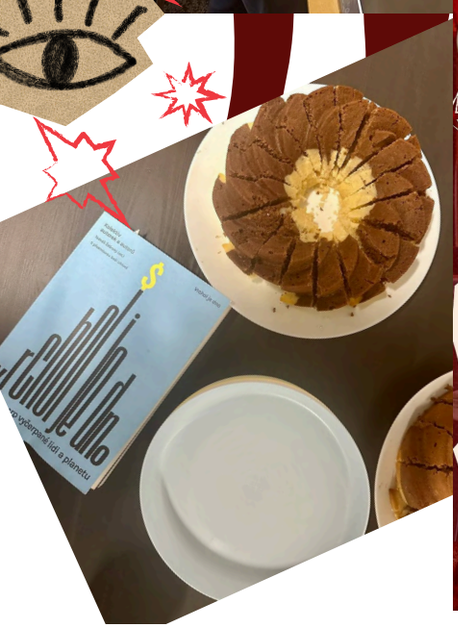
V októbri sme sa s niektorými z vás stretli v kpBUNT na vegánskej večeri v Bratislave. Ďakujeme za príjemné rozhovory a štedré príspevky!

Nechýbalo ani tradičné mesačné stretnutie pri nápojoch v Meetnici. Tentokrát prišlo aj k upcyklácii a skúške nových dizajnov na tričká. :)

Čo nás ešte túto jeseň čaká?

Po vzore študentstva vo Francúzsku, Srbsku a ďalších európskych štátoch sa pripájame k iniciatíve International Youth Strike a vychádzame do ulíc **20. novembra** - v Bratislave sa o 16.00 uskutoční pochod z Námestia SNP. Buďte pri tom s nami! Na Slovensku pri tejto príležitosti vznikla spoločná platforma Štrajk mládeže, jej manifest nájdete na webe a na Instagrame.

Pozývame vás aj na každomesačné pivo do Meetnice v Bratislave, kde sa tento mesiac stretneme 23. 11. o 18.00.

O ďalších aktivitách vám dáme včas vedieť!

SPRÁVY Z DOMOVA

Čo je úlohou štátu a kto má do rozpočtu platiť viac?

Príspevok Zuzany Fialovej z Klimatickej Koalície, silno rezonujúci s editoriálom toho newslettra, upozorňuje na chýbajúcu diskusiu o tom, čo zo štátnych peňazí chceme a čo nechceme platiť.

Viac tu

Starať sa jedlom

Reportáž o komunitných iniciatívach na východnom Slovensku, ktoré cez pestovanie ovocia a spoločné varenie ukazujú, že starostlivosť o ľudí aj krajinu môže byť základom širšej solidarity.

luraj Senič v komunitnej záhrade nad Košicami. | Foto: © Gréta Čandová

Viac tu

Prešikrtáme sa k prosperite?

Tento článok od Kapitálu je veľmi dobrým príkladom kritiky pravicovej politiky z hľadiska prorastovej ľavice, ktorá tiež často nezaznieva v Slovenskom mediálnom priestore.

Zároveň však považujeme za dôležité upozorniť, že riešenia založené na ďalšom ekonomickom raste podľa nás nedokážu adresovať hlbšie príčiny súčasných sociálnych a ekologických kríz.

Foto: Gage Skidmore from Surprise, AZ, United States of America, CC BY-SA 2.0, via Wikimedia Commons

Viac tu

Európa má priveľa spaľovní, recyklácia je v ohrození.

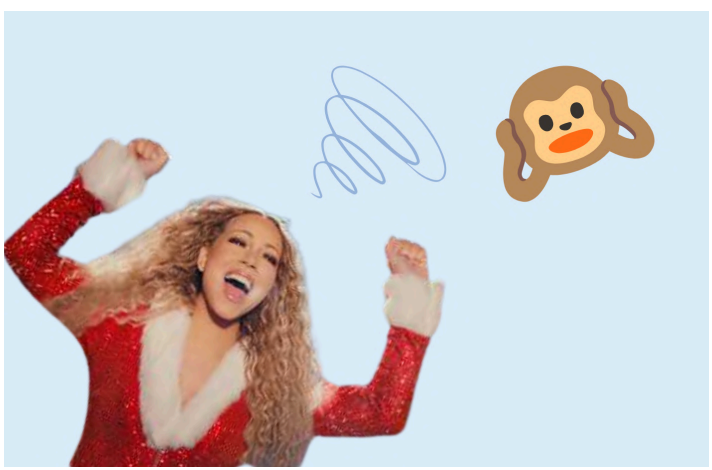
Viac ako 80 environmentálnych organizácií z celej Európy vrátane slovenských zástupcov žiada Európsku úniu a členské štáty o okamžité zastavenie rozširovania spaľovní odpadu.

Viac tu

IT'S TIMEEEE! ... alebo ani nie?

Každý rok 1. novembra nám Mariah Carey pripomína, že "oficiálne" štartuje vianočná sezóna a je najvyšší čas kupovať darčeky. V našom novom článku sa zamýšľame, ako sme sa dostali k tejto podobe Vianoc a čo by sme mohli urobiť pre *pomalé* predvianočné obdobie.

Viac tu

ZO SVETA

PUBLIKÁCIA

Naše české kamošstvo vydalo príručku **„Města za hranicemi růstu: příručka nástrojů a politik“**. Obsahuje transformatívne návrhy k presadzovaniu progresívnej komunálnej politiky a občianskeho života v obciach a mestách. A pridáva existujúce príklady týchto nástrojov a politík v rôznych európskych mestách. (CZ)

Viac tu

ŠTÚDIA/ČLÁNOK

The case for AI degrowth Exkluzívne vám ponúkame článok výskumníkov Matthiasa Schmelzera a Steffena Langeho, ktorý analyzuje dôvody, prečo je rozvoj umelej inteligencie nekompatibilný s udržateľnosťou. Záver článku je jednoznačný: *„Rozmach umelej inteligencie predstavuje vstup do nového cyklu neudržateľného rastu, ktorý ohrozuje prežitie ľudstva na planéte Zem. Je načase konať primerane tejto situácii.“* (EN)

Viac tu

PODCAST

„Studentské protesty reagují na rozevírání sociálních nůžek. Hnutí se učí hackovat algoritmy.”

Od rastúcich životných nákladov až po vplyv sociálnych sietí. Podcast skúma, prečo sa študentstvo stáva hybnou silou súčasných protestov a ako sa menia stratégie kolektívneho odporu v digitálnom veku. (CZ)

Viac tu

ČLÁNOK

5-mesačná investigatíva koalície novinárov z popredných európskych redakcií vrátane Le Monde a The Guardian odhaľuje šokujúce pracovné podmienky pracovníkov v AI dátových centrách vo výrobe po celej Európe. Úder elektrickým prúdom, psychický útlak, nevyplatené mzdy, potkany v pracovnom ubytovaní... Aj to je výsledok honby za umelou inteligenciou a jej sľubmi zisku a rastu... (EN)

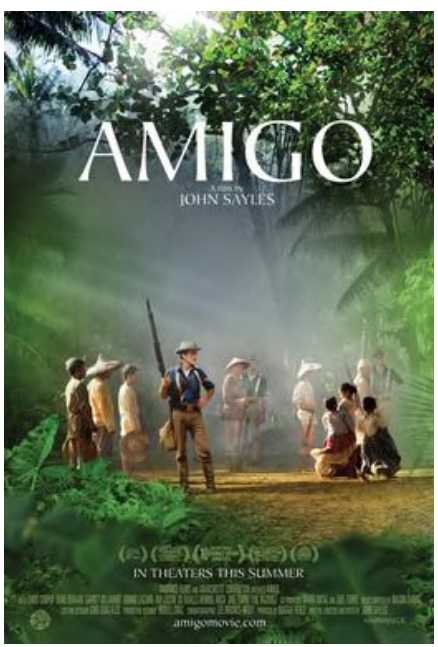

Credit: Spoovio

Viac tu

FILM

Rafael, starosta obce na Filipínach, sa v tejto historickej dráme, ocitá podivnej situácii. Americkí vojaci obsadia jeho dedinu a prinútia Rafaela spolupracovať pri love na miestnych partizánov. Jeho brat, vodca miestneho partizánskeho odboja, tvrdí, že každý, kto spolupracuje s Američanmi, je zradca. Film ponúka silný pohľad na kolonializmus, vojnu a morálne dilemy prežitia. Dostupný na YouTube. (EN)

KNIHA MESIACA

Každý mesiac ti odporúčame knihu, ktorú si dokonca môžeš od nás požičať!

Zelené klamstvo - Kathrin Hartmann

Elektromobily šetrné k životnému prostrediu, udržateľné potraviny, oblečenie z recyklovaných plastov vylovených z mora. Hurá! Veľké spoločnosti nás ľahko presvedčia, že svet dokážeme zachrániť kupovaním správnych vecí. To je však rozsiahla a nebezpečná lož. Kathrin Hartmannová, odborníčka na „greenwashing“, opisuje zavádzanie zákazníkov a ukazuje, ako sa môžeme proti tejto lži brániť. Čím absurdnejšie zelené klamstvá sú, tým ľahšie im uveríme. Presne ako v prípade baterkární...

192 strán, 2020

Ak máš záujem si ju požičať, napíš Nikovi na nico@nerast.sk. Kaucia je 5€ + prípadné poštovné na posielanie knihy späť.

MEME MESIACA

nerast